herpy

VARANER

Varanus albigularis

Varanus albigularis er en kraftig, dagaktiv og graveglad varan fra savanner og tørre skoger i det sørlige og østlige Afrika. Den blir 100-200 cm lang, er nysgjerrig og kan bli svært tam, men krever et rom i stedet for et terrarium, en stor fôrutgift og mange års omhyggelig stell.

Familie: Varanidae Engelsk: White-throated Monitor Publisert 15. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**100-200 cm** total lengde inkl. hale
Vekt	**3 000-12 000 g**
Levealder	**10-20 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Halvørken og savanne**
Vanskelighetsgrad	**Ekspert**

STELL

Min. terrarium	**300 × 200 × 150 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-26 °C**
Varmeplass	**35-45 °C**
Temperatur, natt	**19-21 °C**
Luftfuktighet	**30-60 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**16-65 egg**
Kull per år	**1-2**
Inkubasjon	**150-180 dager** ved 28-31 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Varanus albigularis er en tung, kompakt varan med avrundet, bulende snute, sterke framben og skarpe, kraftige klør. Hodet er grått eller brunt oppå, mens strupen er tydelig lysere, særlig under det mørke tinningbåndet som løper fra øyet til skulderen. Kroppen har mørke ringer med lys midte, men tegningen blir utydelig hos gamle dyr og ligner da mer på bånd rundt ribbeina. Artsnavnet kommer av latin albus, hvit, og gula, strupe.

Arten ble beskrevet i 1802 og ble lenge regnet som en underart av *Varanus exanthematicus*. Forskjeller i hemipenis-oppbyggingen førte til at den ble anerkjent som en selvstendig art. Det skilles mellom tre underarter: *V. a. albigularis* i det sørlige Afrika, *V. a. angolensis* i Angola, Zambia og nabolandene og *V. a. microstictus* i Øst-Afrika. Statusen til det fjerde navnet, *V. a. ionidesi*, er uavklart. De to artene forveksles lett i handelen, selv om *V. albigularis* blir langt større.

Voksne dyr blir typisk omkring 150 cm til sammen, og enkelte overstiger 200 cm. Ville voksne dyr har en snute-kloakk-lengde på 50-70 cm. Et mindre voksent dyr på 41 cm fra snute til kloakk og 90 cm til sammen veier omkring 1,5 kg, mens tamme dyr i fangenskap på 140-160 cm veier 7-12,5 kg.

Arten er klok. Den kan skille mellom mengder opp til seks snegler, husker i flere dager hvor den har funnet føde, og oppsøker tidligere funnsteder systematisk. Får den et dødt dyr som er for stort til å svelge, biter den seg fast og ruller rundt sin egen lengdeakse for å rive skinn og kjøtt løs, som en krokodille. Den er altså ikke et dyr man bare setter i et terrarium og ser på.

Et voksent dyr trenger et helt rom eller et hjemmebygd anlegg på flere kvadratmeter, varme og UVB i stor skala, fôr i store mengder, en dyp bunn å grave i og daglig oppmerksomhet i mange år. Det er en art for den som vil bygge og innrede for et stort dyr, og ikke en art for leiligheten. Ungene er bare ca. 25 cm ved klekking, men vokser raskt.

Les mer: Lys og UVB

Utbredelse og leveområde

Varanus albigularis er utbredt i store deler av det sørlige og østlige Afrika, fra Namibia, Botswana og Sør-Afrika i sør til Angola, Zambia, Tanzania, Kenya og Uganda og videre til det sørlige Etiopia og Somalia. Den finnes også i Zimbabwe, Mosambik, Malawi, Eswatini, Lesotho og det sørlige Kongo.

V. a. albigularis lever i det sørlige Afrika nordover til Angola, Zambia og Mosambik, *V. a. angolensis* i Angola, Zambia og tilgrensende deler av Kongo, og *V. a. microstictus* i Etiopia, Somalia, Kenya og Tanzania. Arten mangler i det sørvestligste hjørnet av kontinentet. Den finnes i mange nasjonalparker, blant annet Kruger, Etosha og South Luangwa, og er tallrik der det er egnet leveområde.

> **Naturlig utbredelse:** Angola, Botswana, Etiopia, Kenya, Lesotho, Malawi, Mosambik, Namibia, Somalia, Eswatini, Tanzania, Uganda, Sør-Afrika, Zambia, Zimbabwe og Kongo.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i savanne, åpen skog, kratt og tørre områder. Den er bakkelevende og bruker mesteparten av tiden på å søke føde langs bakken, men graver egne huler og kan klatre i trær for å plyndre fuglereder, hvile eller flykte. Dyrene er dagaktive, soler seg om morgenen og går deretter på jakt.

Klimaet har en tydelig regntid og tørketid. Paringen foregår i det sørlige Afrika fra slutten av august til midten av november, og egg legges noen uker senere. I den kjølige årstiden faller aktiviteten og appetitten. Leveområdene brenner jevnlig, og dyr som ferdes over glør eller oppvarmet jord, kan få alvorlige brannskader på føtter og hale.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr av *Varanus albigularis* trenger minst 300 × 200 × 150 cm (lengde × bredde × høyde) og gjerne et helt rom. Målet passer til voksne dyr på 130-200 cm. Hunner på 130-160 cm kan holdes enkeltvis i ned til 170 × 170 × 80 cm, et dyr på 200 cm trenger omkring 300 × 230 × 240 cm, og en gruppe på sju voksne dyr trenger et rom på omkring 18,5 m². Små mål, som handelen selger til unger, er bare en midlertidig løsning.

Unger på ca. 25 cm kan starte i et terrarium på 100 × 50 × 50 cm, gjerne flere sammen, så lenge de eter insekter, og med avispapir eller tørkepapir som bunn de første ukene. Deretter flyttes de til stadig større anlegg etter hvert som de vokser. De blir i løpet av få år til dyr på 100 cm eller mer, så planlegg det store anlegget fra begynnelsen.

Arten graver sine egne huler i naturen, så gi minst 30-40 cm løs, fuktig blanding av jord og sand i et område der dyret kan grave og ligge skjult. Det skal være flere skjul, store steinheller, tykke greiner og barkstykker som tåler vekten av et tungt dyr. Et stort vannkar der dyret kan legge seg helt ned, hører med. Alle varmekilder skal være skjermet, så dyret ikke kan brenne seg, og dørene skal kunne låses, fordi et stort, sterkt dyr ellers kan slippe ut. Ventilasjonen skal være god.

Til avl skal det være en redekasse med minst 35 cm dyp, fuktig sand- og jordblanding. Hunner som ikke har en egnet rede, sprer eggene i terrariet.

TEMPERATUR

Som dagaktiv solbader krever *Varanus albigularis* en stor temperaturgradient. Lufttemperaturen er 24-26 °C om dagen og 19-21 °C om natten. Solplassen skal være et stort, åpent område med en varm overflate på 35-45 °C. Det er overflatetemperatur, målt med et IR-termometer på selve overflaten, ikke med et termometer som henger i luften. Arten trives med 35-40 °C på solplassen; over 40 °C på det varmeste stedet er lånt fra andre savannevaraner.

Bruk flere varmepærer eller infrarøde lamper over solplassen, så et stort dyr kan ligge helt i varmen, og varm opp luften i et stort anlegg med varmeapparater på veggene. La en del av anlegget være kaldere, så dyret kan velge. Alle varmekilder skal i tillegg til skjerming styres av termostat. Mål overflatetemperaturen jevnlig med IR-termometer.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten kommer fra tørt til halvfuktig savanneland, og den riktige luftfuktigheten i anlegget er ikke dokumentert med tall. Hold luften forholdsvis tørr (30-60 %, et anslag), og la en del av bunnen være fuktig, så dyret kan grave og finne en fuktigere hule å ligge i. Konstant våt bunn og stillestående luft gir hudproblemer.

Drikke- og badevannet skal være friskt og i et stort kar, og dyret skal kunne dekke seg helt til. Bytt vannet jevnlig, så det er rent.

LYS OG UVB

Varanus albigularis er en dagaktiv solbader og trenger kraftig lys. Bruk kompaktlysrør med høy UVB-andel (10 %-klassen) eller kvikksølvdamplamper med UVB sammen med infrarøde pærer og spotlamper over solplassen. Sett UVB-kilden over solplassen, så dyret får UV-indeks tilsvarende Ferguson-sone 3, og la det kunne flytte seg til skygge. Skift pærene etter produsentens anvisning, for UVB-effekten faller før lyset ser svakere ut.

Ha lyset på 12 timer om dagen om sommeren og litt kortere om vinteren, styrt av en tidsbryter. Om natten skal det være mørkt.

FÔRING

I naturen er *Varanus albigularis* en ekte generalist. Den eter snegler, gresshopper, tusenbein, biller og andre virvelløse dyr og leilighetsvis slanger. Arten spiser altså bredt, og et kosthold som bare består av gnagere, tilsvarer ikke naturen.

Kosten i fangenskap skal være variert. Unger får fra klekking sirisser, gresshopper og kakerlakker, senere også kjempemelorm og nyfødte mus. Voksne kan få insekter, fisk (ørret og lodde), små kyllinger og kyllingdeler, mus, rotter og av og til hardkokte egg. Voksne dyr fôres fra 1-2 ganger i uken til 5 ganger i uken, avhengig av hva de får; unger fôres oftere. Om vinteren kan appetitten falle: hunner spiser ofte mindre fra slutten av oktober i to-tre måneder, og noen uker helt uten fôr er ikke uvanlig.

Når gnagere blir hovedføde, blir mange varaner for fete, noe som forkorter livet. Velg en blanding med mange insekter, snegler og fisk, og tilsett kalk og vitaminer. Mus bør bare gis når dyret har avført det forrige måltidet, og unger som får for mange mus, kaster dem opp igjen. Hold fôret adskilt når flere unger bor sammen, fordi de slåss om byttet.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Varanus albigularis er ikke et kjæledyr i vanlig forstand. Ville dyr er sky og flykter eller biter hvis de blir fanget, og selv tamme dyr har sterke kjever, skarpe klør og en hale som kan slå. Halepisking er vanlig hos varaner, og halen på et dyr på 150 cm kan gjøre skade. Bitt fra et stort dyr gir dype sår, og klørne kan rive opp huden. Bruk lang pinsett eller tang ved fôring, og unngå plutselige bevegelser.

Temming krever ro og tid. Gi nye dyr minst et par uker uten håndtering, snakk rolig, og fôr fra pinsett eller tang i stedet for hånden. Når dyret ikke lenger flykter, kan du begynne å røre ved det. Løft alltid med begge hender under kroppen og støtt halen. Tamme voksne dyr kan bli rolige nok til å gå fritt rundt, men alle dyr kan reagere voldsomt på stress eller sult.

Krypdyr bærer ofte salmonella, og nesten halvparten av alle kjæledyrkrypdyr (48 %) er smittebærere. Vask hendene grundig etter enhver berøring av dyret, terrariet og utstyret, og hold barn og gravide unna rengjøringen.

Arten kan holdes enkeltvis eller parvis. Hunner kan bite hverandre hardt rundt redekassen, og unger som bor sammen i grupper, begynner å slåss når de skal til å spise mus. Større grupper, for eksempel fire hunner og tre hanner, kan holdes i et stort rom med mange skjul og en stor vannbeholder. Er du i tvil, så hold dyrene adskilt.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Størrelsesforskjellen mellom kjønnene er ikke entydig: hannen kan være størst (200 cm mot 130-160 cm hos hunnene), men hunnen kan også være lengst i snute-kloakk-lengde (ca. 70 cm mot ca. 50 cm). Kjønnet er vanskelig å bestemme sikkert hos unger og bør avgjøres av en veterinær med varanerfaring. Presis alder for kjønnsmodenhet er ikke kjent. Hunner på fire-fem år og hanner på sju år kan brukes i avl. Hun bør være fullvokst og i god fôrtilstand før hun brukes til avl.

PARRING

Paringen foregår om våren og i løpet av sommeren, avhengig av varme og belysning. I fangenskap i Europa parer dyrene seg fra mai til august. Hannen viser typisk hodebevegelser og tungeflikking rundt hunnens hals og kropp i en ukes tid. Selve paringen kan vare opptil halvannen time og gjentas flere ganger daglig i tre-fire dager. Parene sover ofte sammen i samme skjul etterpå.

Sett hannen inn til hunnen i hennes anlegg, og følg med på bitt. Flere hunner i samme anlegg kan slåss voldsomt om redekassen. Vinterhvile er ikke nødvendig for avl, men hunnene spiser mindre i vinterhalvåret.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger eggene ca. 30-48 dager etter paringen. Kullstørrelsen svinger fra 16 til 55 egg, og rekorden er 65 egg. Eggene er hvite og lærartede, ca. 6-7 cm lange og 4 cm brede, og de veier 48-55 g. Hunnen legger vanligvis 1-2 kull i året i fangenskap.

Hunnen graver og oppholder seg ofte flere dager i redekassen, og appetitten forsvinner i dagene før eggleggingen. Hun kan forsvare redekassen aggressivt mot både andre hunner og deg. Eggene legges ofte om natten. Noen hunner ignorerer redekassen og legger eggene åpent på bunnen, noe som ofte gir dårlig befruktning og klekking. Den beste reden er en dyp, løs og fuktig kasse, helst med en hul stamme eller en tilsvarende hule.

Når hunnen er ferdig, bør du ta eggene ut, og hun må få hvile og ekstra føde.

INKUBASJON

Eggene legges i en kasse med lufthull, delvis nedgravd i en blanding av vermikulitt og vann i vektforholdet 1:1, og inkuberes ved 28-31 °C, gjerne 29-30 °C. Fuktigheten skal være 70-95 %. Kontroller eggene ukentlig, og tilsett bare litt vann hvis vekten faller; de siste tre ukene tilsettes ikke vann.

Inkubasjonstiden er 150-180 dager. Ubefruktede egg blir etter hvert gule, bløte og lukter dårlig, og døde fostre og vanskapte unger forekommer. Klekkeprosenten er ofte lav, fra 7 av 24 til 43 av 55 egg i et kull, og årsaken er ofte uklar. Dyrene klekker selv over flere dager uten hjelp.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene av *Varanus albigularis* er ca. 25 cm lange og veier 30-40 g ved klekking. Gjenværende plommesekker og navlestrenger faller av av seg selv når ungen gnir buken mot underlaget. De begynner å ete sirisser etter ca. 48 timer.

Hold dem i en ren kasse med avispapir eller tørkepapir, et skjul, en vannskål med plass til å bade og en varmelampe over en solplass. Gi dem de første månedene bare insekter (sirisser, gresshopper, kakerlakker), siden kjempemelorm og små gnagere. De kan gjerne bo sammen så lenge de eter insekter, men skilles ved første mus. Tilsett vitaminer og kalk. De vokser raskt og må fortløpende få større plass. Planlegg for at hver unge på sikt blir en 100-200 cm lang varan.

Helse og vanlige feil

Dyr av *Varanus albigularis* i handelen er ofte importerte eller kommer fra importerte foreldre, blant annet villfangede dyr fra Tanzania. Villfangede dyr kan ha flått og andre parasitter, være stresset og ha lav kroppsvekt. Krev et dyr som eter, har klare øyne og et jevnt, fyldig kroppsutseende, og få avføringen undersøkt hos en veterinær med erfaring på krypdyr før dyret kommer inn til andre.

Typiske problemer og feil i stellet er:

- Fedme når gnagere er hovedføde, og kalkmangel (bløtt skjelett, skjelvinger) ved for lite kalk og UVB, særlig hos unge dyr.
- Brannskader på mage og føtter fra uskjermede varmekilder.
- For lave temperaturer og feil fuktighet, som gir dårlig fordøyelse, appetittløshet og luftveisinfeksjoner.
- Flått og andre ytre snyltere, særlig hos nyinnkjøpte dyr.
- Bitt og skader fra andre dyr i samme anlegg.
- Dårlig befruktning og problemer med å legge egg når hunnen ikke har en egnet redekasse.

Søk en veterinær med erfaring på krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke eter på flere uker utenfor den kalde perioden, puster tungt, får hovne ledd eller kjever eller har endret avføring.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.